

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШИ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София,
тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: VASarch@bitex.com

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Дх. № 8/К.С.Ч/2012
Дата 27.07.2012

126

Изх. № 749
Дата 26.07.2012 г.
(Моля, цитирайте прѝотговор)

*Да се
за
24.07.2012*

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е
на Висшия адвокатски съвет

по конституционно дело № 4/2012 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

По индивидуализирания като предмет на спора въпрос на омбудсмана за противоконституционност на правилото на чл. 417, т. 2 от ГПК Висшият адвокатски съвет изразява следното становище.

I. По правото на държавата (държавните учреждения) и общините да се снабдяват със заповеди за незабавно изпълнение по реда на чл. 417, т. 2 от ГПК

Нормата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията на Република България (Конституцията) задължава държавата да създава правни норми, които следва „да създават и гарантират за всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност“. Правилото на чл. 417, т. 2 от ГПК представлява привилегия за защита на материалните права, свързани със стопанската дейност на юридически лица – държавни учреждения и общини, регулирана от нормите на частното право. За упражняването на публичната собственост – държавна и общинска, има различни правила и правен режим, към който нормата на чл. 417, т. 2 от ГПК е непримелима.

Съществуването на привилегия за държавните учреждения и общините, в качеството им на юридически лица – равнопоставени субекти в стопанската дейност¹, само на основание принадлежността им към кръга на юридически лица, съчетаващи публичноправни функции и статут, противоречи на чл. 19, ал. 2 от Конституцията.

В тази ѝ част считаме, че разпоредбата Е противоконституционна.

II. По въпроса за правото на банките да ползват облекчен режим при снабдяване със заповед за незабавно изпълнение

¹ Неюридическо понятие, чието съдържание в съществена степен се покрива с регулираната от търговското право сфера на обществена дейност.

124

За разлика от абстрактното качество на еднакви по права и задължения с останалите участници в стопанската дейност субекти, приложимо за държавните учреждения и общините, банките имат установен от закона специфичен търговскоправен статут. Поради характера им на юридически лица със специален статут, установен от закона², които изпълняват специфична търговска дейност на влогово-кредитни институции³ и служат като инструмент за обслужване на паричното обръщение, съответно за съществуването, функционирането и гарантирането на имуществените интереси на частните и публични субекти в правната среда на съвременната държава, те могат да бъдат привилегирвани спрямо останалите (обикновените) търговски субекти. Бързото събиране на вземанията на банките обслужва не само частния интерес на съответния търговец, но и обществения интерес от поддържането на една добре функционираща банкова среда, подложена на засилена правна регулация и стриктен институционален контрол. В този смисъл, както многократно се е произнасял Конституционният съд на Република България, за съществуването на отклоняваща се от нормата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията трябва да се следи единствено по това дали тази законова привилегия се отнася до всички правни субекти от кръга на група търговци с идентична по признаци и законово обособена специфична търговска дейност.

Банкова дейност не може да бъде осъществявана от лица, които нямат качеството „банка“ и кръгът на търговците със специфичен статут и дейност, принадлежащи към банковата дейност, се изчерпва с регистрираните банки. Привилегията на чл. 417, т. 2 от ГПК не е относима към една или повече банки от кръга на банките, а към всички банки, осъществяващи банкова дейност на територията на Република България. Поради това следва да се приеме, че нормата на чл. 417, т. 2 от ГПК не въвежда привилегия, а урежда еднакъв правен режим за всички принадлежащи към определена, ясно и обосновано обособена и мотивирана правна категория правни субекти.

Не може да бъде споделено и становището на омбудсмана за нееднакво третиране на банките с небанковите финансови институции. Отликата в статута на банките и останалите финансови институции е резултат на различните им права на участници в общото функциониране на стопанските отношения като цяло. Тези отлики са намерили законодателен израз в обособяването на две различни категории – банки (кредитни институции⁴) и финансови институции. За последните, лишени от статут на банки,

² Достатъчно е споменаването на най-общото отграничаващо правило – че банки могат да бъдат само акционерни дружества, които по силата на чл. 161, ал. 3 от Търговския закон трябва да съответстват на изискванията на специален закон за размер на капитала.

³ Със средства, които са набирани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства – чл. 3 от Закона за кредитните институции.

⁴ Съгласно законово разграничение и дефиниция на чл. 2 от Закона за кредитните институции, демонстриращо принципното и решително разграничаване, което законодателят е направил в регулирането на правния режим на статута и дейността на банките и финансовите институции, които нямат това качество, третирайки ги като принадлежащите към различните по специфика на търговската дейност групи на търговски субекти.

съществува привилегията да сключват само част от банковите сделки, поради което са обект на различен и много по-облекчен правен регулаторен режим. Контролът върху ликвидността, капиталовата адекватност, постоянното поддържане на налични собствени средства и другите специални изисквания за дейността на банките не е приложим към финансовите институции, чиято правна уредба се изчерпва със Закона за кредитните институции и Наредба № 26/2009 г. за финансовите институции. Непротиворечиво видимо е, че банките и небанковите финансови институции не са от един кръг на правни субекти, обособени по еднакви признаци на специфичната търговска дейност, поради което законодателят е свободен да прилага различен режим на техните права и задължения, както го е сторил в процесния случай.

С оглед на тези съображения считаме, че в частта за правото на банките да ползват облекчен режим при снабдяване със заповед за незабавно изпълнение разпоредбата на чл. 417, т. 2 ГПК НЕ Е противоконституционна.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

ДАНИЕЛА ДОКОВСКА

